

نفسی ۱۰ غرضه

... اداره خانی ...
« شروت فنون » مطبعه سنندودر

صاحب امتیازی

صیحه زکریا

بوپوک و خجسته

اولین کونده بر پخش لری چیتار ادبی ، علمی مجموعه در .

نومرو : ۱۷

پیشیه ۲۵ کانون اول ۱۹۱۹

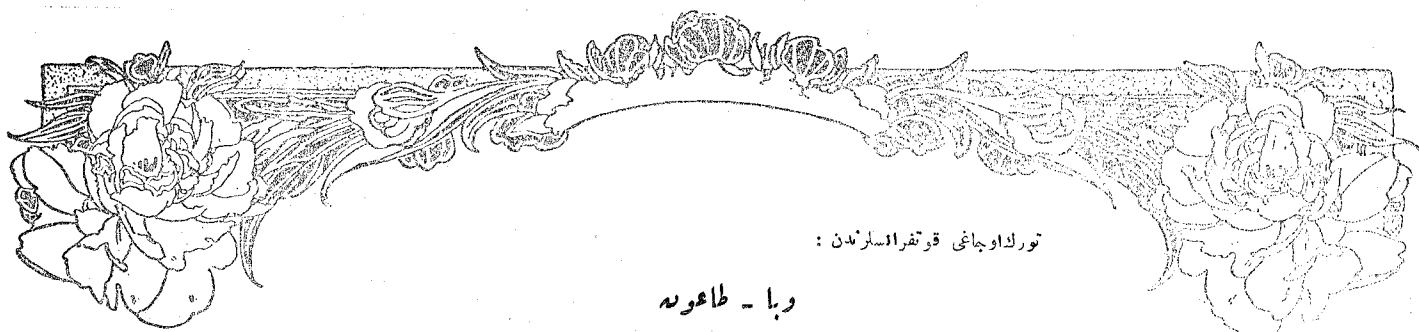
سرحدی :

مآله ادیب

ادالوده یار

چالای ابراهیم بک

تورک اوچاغی قوتقراسلاردن :

وبا - طاعون

وبا ، اسکی دنیاده پک چوق تخریبات یامش ، پک چوق عالمی سوندورمش سن ، جنس ، مذهب ، عرق طایفایان و هیچ برده و امانی اولیان مدهش ووخیم برخسته قدر . و بانک وقایع طبیعه سی آراشدیریلر سه بدایت حدوتی بولاق مشکل ایسه ده هر حالده تاریخ میلادینک بدایتدن چوق اول معلوم اولدینی طب کتابلرنده مقیددر . طاعون قرون وسطاده شرقدن نشئت ایدوب آوروپا یاییلمشدر ، حتی بوسرمده غربیلرک شرق ایله مناسباتی منقطع اولشدر . آوروپاده پک چوق شهر ، تصبه و کولری استیلا ایتش و اوقدر و قیاتی موجب اولشدر که و بانک تأثیر و سرائندن قورتولانلر یارمق ایله کوسترلیمش . عینی زمانده قحط و غلا و بانک شدتی تربید ایدیورمش . قحط اودرجه ده ایش که طاعونده کی بیرجی حیوانلر قورد وجهه لار آجلق ایله یاز موسمنده شهر و قصبه لره هجوم ایدوب اولره کیره لر و بشکلرنده اویوان چوجوقلری پارچه لارلر ایش . حالبوکه والدلری و بادن بی تاب دوشمش اولدیلرندن اولادلری بوجیوانلردن قورتارمه بیله قدرتلری یوق ایش . ایش بوقدرله قالیوب بعض والدلر آچلقدن اولادینی بدکاری وقوعات میساننده مقیددر . بوسورتله اوافق قریه و ناحیه لراکملال محو اولمش ، اموات بشر میدانده یوز اوستی قالمش و چورویه رک تمفن ایتشدر . بومتعفن هوا و بانک برقاتدها و خامتی ، ترایدینی موجب اولشدر .

پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمن حضرتلری « طاعون بی اسرائیلدن برطاقم ناسه ارسال اولمش وخم و صمدار بر اشکنجه و عذابدر . بناء علیه بر بلده ده طاعون حدوت ایلدیکنی ایشدیرسه کز اورایه کیرمیکز اگر سزک بولندیفکز بلده ده ظهور ایدر ایسه آندن فرار ایتک اوزردا و محلدن خارجه چیقمیکز دیه امر بویورمشلردر . طاعونک نه شکل و نه صفتده اولدینی سؤال ایدلش حضرت رسالتاه افندمن جواباً : « بمرک عده سی یعنی دوه نک اوری شککنده اوله رق قولتوق و قاصیقلرده ظهور ایدر » بویورمشلردر .

ابن سینایه کوره طاعون : « ایچریسی جراحت باغلایان و قولاق قیرنده یا خود قاصیقلرده حادث اولان ارر ، ورمدر : بو طاعون دمه

تأثیر ایدن بر ماده عقیقه و خبیثه در . دوران دمله انسانک قلبه کیرر و انسانی هلاک ایدر . ابن سینا دیورکه : و بادن احتراز ایدن هر شخص اوزربنه واجبدر که اولار طوبیات فضلیه بی قارندن اخراج ایلیمه ، ثانیاً چوق طعام یمکه حریص اولیمه ، ثالثاً حمامدن مجتنب اوله ، رابعاً راحت و سکونت وجودی التزام ایلیمه ، خامساً وبا اولان محلدن فراردن صرف نظر اولنه زیرا فرار ایتش حرکت متوقفدر ، حرکت ایسه یورغونلنی موجب اولور بویسه مضر در .

ایشته ابن سینانک و صایای طبیعه سی بولردر . وبا حقتده شمعی قدر مقول اولان حدیث شریفلره و صایای صحیه نک خلاصه سی و بانک تحدت ایلدیکی محله کیتمه مک و اراددن چقمه مقدر که زمان حاضرده قبول و تطبیق اولنان قرآننه اصولک اسلام آرمنده ده اوزمانلر تطبیق ایلدیکنه دلایلدر . ایشته بشری که میردن بومدهش بلانک کره ارض اوزرنده کیرمدیکی یرهان قالماش کیدر . آفریقای وسطی ، آسیا ، باقال کولی ماوراسی ، هندچینی ، هندستان ، ترکستان ، افغانستان ، عراق ، مصر ، مصر ، پورکیز و بانک سیرانکاهی اولشدر . نهایت (۱۸۹۴) ده چینده هونگ - قونگده ظهور ایدن وبا پک مدهش تخریبات یامش و بومسای ایله هندستانک دیگر محله لرنده سرایت ایتش اولمقله فرانسه لی دوقنور « یرسه ک » و ژاپونیلی دوقنور « کیتسازاتو » و آفک عامل صرضینی تدقیقه مأمور اولشدر و مقیرونی بولشدر .

وبا عقدات لنفاویه (بزلر) ده مومج شیتکیلک شدتی حا و شایان اهمیت درجه ده ضعف ایله متصف خبیث بر صرضدر . « ۴۰ » درجه و حتی زیاده شدتی حا ایله باشلار ابرتسی کونی ۴۱-۴۰ درجه بی بولور ، قی ، باش آغریسی ، بوبره کلرده صانجیلر اولور .

وبا به طوتولانلرده اکثریا ایلک کونلرنده (عقدات لنفاویه نک شیتکیلکی) خیارجلره تصادف اولنور . بولرده قاصیقلرده ، قولتوق آلتلرنده و بویونده اولور . جملری برفقدندن برجویزه قدر تحول ایدر . سریمأ موت ایله نتیجه بولان وقوعانده عقدات غایت مبرت قالیر ، شفا ایله وقوعولان نتیجه لرده یدنجی ، سکزنجی کونی جله التهابلار . بو خیارجق ایچریسنده

مبذول مقدارده وبا باسیللاری بولنور . جراحتی خیارجقلرده جراحت و بامیقرونی ایله یوغورلش بر خامور کیدر . خیارجک چقدیفک اوچجی کونته قدر ایچریسنده مبذول وبا باسیلی بولنور . دردنجی کونلردن صکوه کسب ندرت ایدر .

وبا انسانلره فارملردن ده طوغریسی فارملره انسانلر آرمنده طفلی یشایان پیره لر ایله کچر . و بایه الک اول فارملر صکره انسانلر طوتولور . وبا مقیرونی بولاشدیرلش برایتکه فارمنک جلدینه قازیهرق سورولورسه در حال طوتولور وایکی اوچ کونده بولور . ایشته فاره و بایه قارشى بوقدر حساسدر . فارملردن خسته لانی نقل ایدن ده پیره لر در . و بایه طوتولان صیچانک اوزربنه قونان پیره لر صیچانی ایصیروب قانی آلدینی کی قائده بولسان و با مقیروبلری دخی آلیر . جهازه ضعیفنده صانلار و اراده مقیروبلر تلف اولماز .

وبالی فاره بولدکدن صکره اوستننده کی پیره لر سکز ساعت ده یعنی صفونجه قدر قایلرله صکره هجرت ایدرلر . اونک ایچون بویله خسته لانی زمانلرنده فاره لاشه سنه راست کلنجه اوستننده کی پیره لری اولدیرمک ایچون یا اوستنه جان قایار صو دوکلی یا خود لاشه سی صیچاق صویه باطیرلی . مهاجر پیره لر فاره یه و یا انسانه قونارو جان ایصیرر ایصیرمقله آجدینی دلیکدن ، یشته اورایه برادینی افرانک حاری اولدینی وبا باسیللاری کیردر . ایشته وبا باسیللاری بوباب دخولدن ادعیه لنفاویه ایله عضوته داغیلر خسته لانی در حال کندی کوستر . بر و یا بر قاچ کشی و بایه طوتولور بولور و مقیروبلک و پروستینک شدتنه ، عضویتک مقاومتنه ، شرائط اقلیمییه کوره وقایع یا دوام ایدر و یا توقف ایدر باشقه وقوعات اولماز . نقط خسته لانی بونکله بیتمش اولدیفنه قانع اولمیکز . فارملر ، پیره لر مهاجر تده در هجرت ایتدکاری برلرده ، محله لرده دیگرلری ایصیره رق بر قاچ کون صکره بکی وقوعات ایشیدیلر بوبرنجی وقوعات ایله ایکنجی وقوعات آرمنده کچن زمان (دورخنی) دیرلر اگر عینی محله ده فاسله ایله وقوعات اولورسه اوراده خسته لانی توقف ایتشدر . آرتق وقوعات بر برینی ولی ایدر .

وبا مقیروبلری ایلک قارشیننه چیقان عقد لنفاویه هجوم ایدر اگر و پروستینی چوق دکلسه

ما كرونيانك روس ايلي قسمتمو دركونه عادتلىرى

دوكون يدى كون سورور . وجهه دن باشلار . باشلامدن اوڭكه دوكونه كلكچكلرك دعوتنه باشلانير . دعوت ايجون حفتان كوني اولان جمعه دن اول كان بازار ايرتسى كوني هرايكى طرفدن اوتوبوجيلر چيقار . ايلك اوڭكه كوهى طرفى اوقوبوجيسى قيزك اوينه كيدوب دوكونه اوقور ، قيز طرفنك اوقوبوجيسى ده بونى متعاقب كوهى نك اوينه كيدر . دوكونه دعوت ايدر . ارلك طرفدن اوقوبوجى اولهرق قولاخچى اولان قادين كيدر . قيز طرفندن ايسه اوقوبوجى اولهرق قيزى چوجوق ايكىن طوزلامش اولان قادين در . شادبو اولمش ايسه بونك يرينه قيزى اكثريا كيتديكى حامده دانا بيقيان قادين اوقوبوجى اولور . بونلك هرايكيسنه كندى طرفلرندن بر جيفت آياق قاي هديه ايديلير . بوندىن صوكره يانه بونلر وياخود بونلك يرينه باشلارلى اوقوبوجيله چيقار . كندى طرفلرنى دوكونه چاغيرلر . دوكونه چاغيرلانلرك كلكلى كونلر باشقه باشقه در . كيمسى ده بونون دوكون ايجوندر . بوندىن باشقه دوكونده ارلك وقيز طرفنك برلشديكى كونلر اولديني ايجون بونلرده ايكى طرفقه قرارلاشد . يريلهرق كا كوره دعوت ايديلير . صوكره اوقوبوجيلر بعضاً برشوه برقاچ كيشى دعوت ايدر وياخود بعضيسى بتون دوكون ايجون برطاقى ده برقاچ كون ايجوندر . اوقوبوجى طرفندن بونلرده سويلير . اوقوبوجى به دعوت ايجون كيتديكى يريلده پاره ويريلير . دوكونه باشلامدن ارلك اولان برمهامله دها واردركه قيزك جهاز اوله ق كيتيرمچكى نك طاقلر نك قايلا نكاسى ايجون قالاچى يتك پاموقلر نك تيلماسى ايجون پاموق آيجيسى كوهى طرفندن كوندريلر بونلرك اجر تلى كوهى طرفندن ويريلير . قيز طرفندن

يالكن بونلرك اوسته ليشه بر رقات چاششير وچراقلر نه برر چوره هديه ويريلير . جمعه كوني — حفتان كوني يوقاربده كى بازار ايرتسى كوني تعقيب ايدن جمعه كوني در . حفتان كوني اوندر عمومى دكلور . كوهى نك اونده كندى خيصم ليله احبابلى قومشولرى و كدلاگ قيزك اونده دخى نيصم انربا ايله قونو قومشولرى بونلور . قافتان وتفرعاتى شهرلرده وقصيه لوده چيى ، كويلر د باقيرتسى لره يوزيازيچى طرفندن برلشديريلير . تپسى لر ايكى در . بعضاً اوچ اولور . قافتان ايله ايج چاششيرى ترلك لر ، چوراب وندلر ايله باشنه باغلايه چنى عنى ويا پرلانظه وطراق عنى نهوده كيه چكى اشيا . برتپسى به فراجه ، ياشماق ، سوتق ايجون آياق قاي رتپسى به يوزنك كلينك پولى ، قاقلىرى ، كان قيناسى ايلروده يازا غمز جام كونك پاراسى باشقه رتپسى به قونور . بعضاً بونلر اوتكى تپسيله ده برلشديريله يور بك اسكيدن ايسه قيزك باباسنه برجلك آماسنه برخير قاقى ويا اليسه لك قوماش وقارداشلىر نه ده آروجه هديه كيدر مش . فقط ارلك قارداشله آياق قاي كوندريلر مش . خدمتچيله هديه كوندريله چكسه بونلرك هيله لى برچاششير سپته قونور . بونلرك كيمه سيده ينه معين صراسمه تابع در . قولاخچى برشى طاشماز قولاخچى نك بوننه ارلك طرفندن برآصنى آصيلير . ديكر كوتورلره برشى ، يلز نيز اوينه كيدرلر . شكر قهوه ويريلير . قولاخچى به قدرته كوره پاره ايله برابر آصنى آصيلير ديكرلر نه قوماش هديه ايديلير . جمعه ايرتسى كوني — جمعه ايرتسى كوني ارلك اونده هيچ برشى يوقدر . قيز اونده قيزك جهازى حاضرلانير بقير طاقلىرى آيرى

قابله طاق ، باردق ، فنجان ... الخ كى اشيا آيرى قابلاره قونور . اشيا صنديقلره برلشديريلير . هر صنديقنك قولينه طاشياته ويريله . چك برچوره قونور فكاحده كوهى دن كلكش اولان آينه ، چكمه به ، وسايره عين صورته دوزولور . بازار كوني — بازار كوني جهاز قاقار . ارلك طرفنك دعوتلىلرى كوهى اونده ، قيز طرفنك كيلر قيزك اونده طوبلانير . كوهى نك دعوتلىلرى هب برلكده قيز اوينه كيدرلر . كنديلر نه تخصص ايدلش اولان اوله لره كيدرلر شكر قهوه ويريلير . اشياى طاشيه چق حلالده كوهى طرفندن كوندريلير و بوجاءته برلكده كيدر . اشيا نك كتورولماسى ايسه اولدجه منتظم برآلى در . اشيا نك كتورلىسى — اك او كده كوهى نك نكاه وختسانده كوندرديكى اشيا و طاشيقلر ، ارقا باباك ويرديكى ينه بويله قيمتلى اشيا دها ارقاده آجولوب قاباير بر رحله ده قران كيدر . قران قيزك كندى صحنى در . بوخدمت هر حالده كنچ و بعضاده حلاق ايجين حصم ويا قوشو چوجقلرندن برى طرفندن ايفا اولنور . بونك ارقاسنده كاسه ، باردق ، طباق طاقى وايكى سانسى چچك و ارتق صره سيله ياتاق طاقلىر ايلسه صنديقلى يورغان نيسارى [بونك صنديق] باير طاقلىرى [مطبخ طاقى] كيدر . اشيا ايله قيز طرفنه كيمسه كيتيمز يالكن كوهى طرفندن برقاچ كيشى كيدر . اشيا قالفاركن جله نك تلاشندن استفاده ايدر ك برى يتاق يصديقى چالوب كوهى به كتور . جهاز ارلك اوينه كيدنجه كوهى طرفدن برقاچ قادين جان دوشمه لى دوشلر . براز صوكره قيز طرفندن يوز زيجى دنين وكلى - سوسيله چك اولان

اوراده قالير فضله ايسه بومالدى آتلا و وعصوبتك درين عائلر نه قدر ، هرا بورولر نك عقدا نه قدر كيدر ايلرلر . ذات الاله ياپار بوقدر خبيث اولان وبا ميقر و نك حرارت و مضادتمفن علاجله نخلى بوقدر ۶۰ درجه حرارته بر ساعتده ، « ۱۰۰ » درجه ده بر دقيقه ده كوشده ۳ : ۴ ساعتده تولور . مضادتمفنلر { حاض فنيك ۱۰۰ ده بر ، ۱۰ دقيقه ده مضادتمفنلر { سوبليه ۱۰۰ ده بر دره عتب تلف ايدر . بوردجه مهلك اولان وبايه قارنى شفى وادى اولهرق سهروم ايله واقى برده آشى واردركه انسان واده محق قورتلير . حمد اولسون هلك عثمانيه ده وبا وقواقى بك نادر كورولدى ايجون استحضارى اولدجه تهمكلى اولان سهرام هلك اجنيه دن كيتيريلور فقط وبا آشى استحضارى بك نهكلى اولدله

برابر ايجاب ايتدكه باقيرتورلورخانه عثمانيه مطلوب مقدارده استحصال ايدلور . بوآيلر سايه سنده دركه ملكت بك چوق دفعه قولرا و تيقو صالغينلرندن درحال قورتواش در . وبا آشىنى هانكبن ، يارسن ، قالمت بشقه بشقه طرزده استحصال ايديلورلر . بز خصومى قابله وبا ميقر و نك ، بك چوق تدابير ده عايله اورده تكدن صكره ۶۱ درجه حرارته ميقر و نك اولدبريوز . تولكارينه قناعت كيتيرمك اوزره هم خصومى يلر نه اكيوز ، همده فارملره شريفه ايديلور . بالاخره مناسب مقدار صولاندر دقن صكره ايجر يسه فنول دخى علاوه ايديلور . حاضر لاديفن آشيتك بهر سائيمتره مكمينده اشپوز مليون عدد تولو وبا ميقر و نك واردر . بوآشيدن اولابر سائيمتره مكمينى ، سكر كوني صكره ينه بر

سائيمتره مكمينى دها زرق ايديلير . آشير انسانى خسته لقنن وقايه ايدر ، فقط تاثيرى آنى دكلدر . برقاچ كون صكره باشلار . سهروملك تاثيرى آنيدير . بناء عليه وباليه لك تماسده بولنانلره خسته لقنن تام وقايه ايجون عنى كونده هم سهروم همده آشى تطبيق ايدلير . سهرومك تاثيرى آنى وسريعدر والساقى ۱۰ - ۱۲ كون خسته لقنن وقايه ايدر . سهرومك تاثيرى زائل اولدنه يقين عنى كونده تطبيق ايدلان آشيتك وافي تاثيرى باشلار و بوآشى سايه سنده انسان اوچ آى مخامره سز يشامش اولور . سهروم وبابه طوتولانلر ايجون بك مؤثر بر دوا در . خسته لك شدته ، خسته نك سننه كوره ۴۰ - ۵۰ سائيمتره مكمينى شريفه اولفور . دارالفنون طب فاكولته سى باقيرتورلورلى مدرس معاونى دوقتور احسان سامى